

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูนมีการลงทุนของนักลงทุนทั้งภายในและต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการจ้างงานให้กับประชาชนทั้งในจังหวัดลำพูน และจังหวัดใกล้เคียง ให้มีอาชีพและรายได้ที่สูงขึ้น เกิดการหลังไหลของแรงงาน หอพัก ร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ รวมถึงห้างร้านต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภายในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจะมีการใช้จ่ายในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าวิธีการใช้จ่ายเงินของพนักงานเหล่านั้นเป็นอย่างไร สอดคล้องกับรายได้ที่ได้รับหรือไม่ โดยได้ทำการศึกษากับพนักงานฝ่ายผลิตที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหลากหลายประเภท เพื่อวิเคราะห์หาพฤติกรรมการใช้จ่าย และ รูปแบบของการใช้จ่าย เพื่อสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และยังศึกษาถึงผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในลักษณะเศรษฐกิจปัจจุบันอีกด้วย โดยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จากพนักงานที่ทำงานในฝ่ายการผลิตบริษัทอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ทั้งที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดลำพูนและต่างจังหวัด ทั้งหมด 400 คน จะสัมภาษณ์พนักงานในช่วงพักรับประทานอาหาร ช่วงเย็นหลังเลิกงาน และวันเสาร์ อาทิตย์ ตามห้างสรรพสินค้า ร้านค้า และร้านอาหาร

ตามกฎหมายแรงงานได้กำหนดให้จำนวนชั่วโมงการทำงานภาคปฏิบัติจะอยู่ที่ 8 ชั่วโมงต่อวัน โดยมีค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของจังหวัดลำพูนอยู่ที่ 156 บาทต่อวัน ซึ่งถือว่าน้อยมากสำหรับการดำรงชีวิตตามสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ด้วยค่าครองชีพที่สูงขึ้นจึงก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นตามมา ในขณะที่รายได้นั้นคงที่แม้ว่าจะมีการปรับขึ้นค่าจ้างประจำปีเพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่วิเคราะห์ถึงรายได้ที่พนักงานได้รับมาเปรียบเทียบกับระดับการศึกษาแล้ว พบว่ารายได้ดังกล่าวนั้นไม่มีความสอดคล้องกับระดับการศึกษาของพนักงานแต่อย่างใด ตามผลการศึกษา พนักงานระดับปฏิบัติการที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่แล้วจบการศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ซึ่งถือว่าจบการศึกษาที่ค่อนข้างสูงและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติงานอย่างอื่นหรืองานที่ชำนาญเฉพาะด้านให้ได้ค่าจ้างที่สูงมากกว่านี้ย่อมเป็นไปได้ แต่ด้วยปัจจัยแวดล้อมหลายประการทำให้ตนเองต้องยอมรับในค่าจ้างดังกล่าว

จากผลการศึกษารายรับโดยเฉลี่ยต่อเดือนของพนักงานระดับปฏิบัติการ จากการทำงานใน 8 ชั่วโมงนั้นเป็นจำนวน 5,268 บาทโดยประมาณ โดยเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายเพื่อความจำเป็นพื้นฐานหรือเพื่อยังชีพแล้วจะอยู่ที่ประมาณ 6,430 บาทต่อเดือน ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายรับดังกล่าวไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ตามทฤษฎีค่าจ้างพอยังชีพ (Subsistence Wage Theory) กล่าวว่า “ค่าจ้างของคนงาน ผู้ไม่มีความชำนาญงาน ควรจะได้เท่าที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพตนเอง และครอบครัวให้พออยู่ได้ เพราะถ้าได้รับมากจนมีความอยู่ดีกินดีเกินไป จะเป็นเหตุให้จำนวนประชากรเพิ่มเร็วจนเกินไป จนกระทั่งขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตของสังคมตามไม่ทัน ประชากรส่วนหนึ่งจะขาดรายได้ และขาดอาหารเจ็บป่วยล้มตายลง การลดจำนวนลงของประชากร จะทำให้ผลผลิตหรือรายได้ที่ประชากรผลิตได้เพียงพอกับการบริโภค เพื่อรักษาระดับของประชากรจำนวนนั้นให้คงอยู่ได้” เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาก็จะเห็นได้ว่า เฉพาะรายรับโดยเฉลี่ยของพนักงานระดับปฏิบัติการที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมก็ไม่เพียงพอแล้วสำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อความจำเป็นพื้นฐานหรือเพื่อยังชีพเลย เนื่องมาจากการค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่พนักงานได้รับนั้นไม่สอดคล้องกับระดับการศึกษาสูงสุดที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ในระดับการศึกษานี้ควรที่จะได้รับค่าจ้างที่สูงกว่าที่ได้รับในปัจจุบัน จึงส่งผลให้พนักงานต้องหารายรับเพิ่มเติมทั้งจากการทำงานล่วงเวลา และ จากการหารายได้เสริมอื่นๆ

ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลคนหนึ่งนั้นนอกจากจะมีค่าใช้จ่ายเพื่อความจำเป็นพื้นฐานหรือเพื่อยังชีพจำเป็นแล้วจำเป็นจะต้องมีค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อความจำเป็นพื้นฐานหรือเพื่อยังชีพอีกด้วย อาทิเช่น ค่ายานพาหนะ โดยจากผลการศึกษาพบว่าค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยที่นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายเพื่อความจำเป็นพื้นฐานหรือเพื่อยังชีพเป็นจำนวนถึง 4,312 บาท ดังนั้นการที่จะให้ได้มาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นของแต่ละบุคคลนั้นจำเป็นต้องทำงานล่วงเวลา โดยรายรับจากการทำงานล่วงเวลาทั้งในช่วงเวลาหลังเวลาปฏิบัติการปกติและในวันหยุดเฉลี่ยต่อเดือนเป็นจำนวน 3,615 บาท ในการทำงานแต่ละวันทุกคนมีชั่วโมงการทำงานปกติอย่างน้อยที่สุดเท่ากันคือ 8 ชั่วโมงและจากการที่ต้องหารายได้เพิ่มเติมนั้นพนักงานจะทำงานล่วงเวลาเพิ่มอีก 4 ชั่วโมงต่อวันซึ่งถือว่ามากพอแล้วเมื่อรวมกับการทำงานปกติ ดังนั้นใน 1 วันพนักงานจะทำงานรวมทั้งหมดถึง 12 ชั่วโมงซึ่งถือว่ายาวนานมากเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ได้รับเพิ่มขึ้นเพียง 3,615 บาท แต่รายรับดังกล่าวก็ยังไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า มีผู้ที่ทำงานล่วงเวลามากถึง 228 คนและมีบางส่วนประมาณ 61 คนที่ไม่ทำงานล่วงเวลาหรือทำอาชีพเสริมอื่นๆ เนื่องมาจากตนเองมีภาระที่ต้องรับผิดชอบอุปการะเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว เช่น ต้องไปรับส่งบุตรที่โรงเรียน อีกประการหนึ่งจะมีบางกลุ่มก็คิดว่า การที่ตนเองต้องทำงานนอกเวลานั้นไม่คุ้มค่ากับค่าจ้างเพิ่มเติม ซึ่งถือว่าน้อยมากกับเวลาที่ต้องเสียไป จึงเป็นสาเหตุให้มีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งประกอบอาชีพเสริม

อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น การขายเครื่องสำอาง เป็นตัวแทนประกันชีวิต รับจ้างขายโทรศัพท์มือถือ หรือ แม้แต่ทำอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งรายรับในส่วนนี้เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 926 บาทต่อเดือน และเมื่อรวม รายรับทั้งหมดแล้วพนักงานมีรายรับทั้งหมดเฉลี่ยต่อเดือน เป็นจำนวนเงิน 8,828 เมื่อเปรียบเทียบ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นทั้งในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อความจำเป็นพื้นฐานหรือเพื่อยังชีพและค่าใช้จ่ายที่ นอกเหนือจากความจำเป็นพื้นฐานเป็นจำนวน 10,552 บาทกับรายรับรวมทั้งหมดจะพบว่าผู้ที่ถูก สัมภาษณ์มีค่าใช้จ่ายทั้งหมดมากกว่ารายรับรวมของตนเองถึง 1,724 บาท

สำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อความจำเป็นพื้นฐานหรือเพื่อยังชีพนั้น โดยส่วนใหญ่ จะเป็นค่าใช้จ่ายที่ เกี่ยวข้องกับ ค่าใช้จ่ายในการอุปการะบิดา มารดา หรือการศึกษานูตร และการชำระที่อยู่อาศัย จากผล การศึกษา พบว่าพนักงานมีผู้ที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู จำนวน 1-2 คนถึง 147 คน ซึ่งภาระในการเลี้ยงดู นี้มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยถึง 2,324 บาท นับว่าเป็นค่าใช้จ่ายจำเป็นพื้นฐานที่สูงมาก ส่วนในด้านที่อยู่ อาศัย พนักงานจำเป็นที่จะต้องชำระค่าเช่า ในกรณีที่เช่าหอพัก หรือ ต้องผ่อนชำระที่อยู่อาศัยใน กรณีที่ซื้อบ้านเป็นของตนเอง สินทรัพย์ที่อยู่อาศัยเป็นสินทรัพย์ที่มีราคาสูงมาก โดยการที่บุคคลคน หนึ่งจะซื้อบ้านเป็นของตนเองส่วนใหญ่จะกู้เงินจาก ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เนื่องจากให้วงเงินกู้ ที่สูงและสามารถผ่อนชำระได้ในระยะยาว นอกจากนั้นก็จะเป็นสถาบันการเงินอื่นๆดังนั้นแต่ละคน จะมีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ค่อนข้างสูง

ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ที่นอกเหนือจากความจำเป็นพื้นฐาน คือ ยานพาหนะประเภท รถยนต์ นั่นถือว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีราคาสูงเช่นเดียวกับที่อยู่อาศัยแต่ความจำเป็นสำหรับการดำรงชีพ นั้นถือว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับที่อยู่อาศัย จากผลการศึกษาพบว่าพนักงานมีรถยนต์ 1 คัน จำนวนถึง 104 คน และมีจำนวน 2 คันจำนวน 1 คน แต่ไม่ว่าจะมีจำนวนรถยนต์มากน้อยเพียงใดก็ ส่งผลให้เกิดการมีภาระหนี้สินขึ้น จากการที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในซื้อ การผ่อนชำระ ค่าน้ำมัน รวมไปถึง การบำรุงรักษาซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่มีความจำเป็นน้อยมากในการดำรงชีพ ตามทฤษฎี

สมมติฐานรายได้เปรียบเทียบนั้น (Relative Income Hypothesis) ได้กล่าวในลักษณะหนึ่งว่า “ผู้บริโภคสนใจมองรายได้ของตนเองเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในสังคมหรือเพื่อนบ้าน เป็นต้น กล่าวคือ ผู้บริโภคจะพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพของตนเองให้ใกล้เคียงกับมาตรฐานเกณฑ์ เฉลี่ยของสังคมหรือเพื่อนบ้าน แสดงว่าผู้บริโภคในแต่ละสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือมี อิทธิพลต่อกัน (Interdependent) ไม่เป็นอิสระต่อกันเหมือนทฤษฎีการบริโภคของเคนส์ แปลว่า มี การลอกเลียนแบบการบริโภคซึ่งกันและกันที่รู้จักกันในนาม “การเลียนแบบการบริโภค” (Demonstration Effect)” ซึ่งตามทฤษฎีดังกล่าวเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลกรศึกษานั้น จะพบว่า แม้ว่าบางคนแม้จะมีรถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะสำหรับการเดินทางแล้ว แต่ก็ยังต้องการที่จะมี รถยนต์เพื่อยกระดับตนเองให้มีความทัดเทียมกับเพื่อนร่วมงาน หรือ เพื่อเพิ่มระดับวงสังคมที่สูงขึ้น

แม้ว่าตนเองจะไม่มีเงินเก็บออม หรือเกิดการระเหินสินที่ตามมาซึ่งจากผลการศึกษาผู้ที่มีรถยนต์ เป็นยานพาหนะจำนวน 105 คนจะส่งผลให้มีภาระหนี้สินขึ้น

ด้วยภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยในปัจจุบันบวกกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นนั้น ทุกคนย่อมดิ้นรน เพื่อที่จะหารายได้ให้เพิ่มมากขึ้น ด้วยการเพิ่มชั่วโมงการทำงานล่วงเวลาในแต่ละวัน การที่ต้องทำงานในลักษณะเดิมติดต่อกันเป็นเวลานานนั้น ย่อมก่อให้เกิดความเมื่อยล้าและอ่อนเพลีย ส่งผลต่อสุขภาพกายย่ำแย่ลง ผลที่ตามมาคือประสิทธิภาพในการทำงานให้ลดลง เช่น เกิดความผิดพลาดในการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นหรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีเท่าที่ควร ก่อให้เกิดงานเสียมากขึ้น เมื่อหัวหน้างานตรวจเจอข้อผิดพลาดในการทำงานของเราย่อมต้องมีการว่ากล่าวตักเตือน หรือบางบริษัทก็จะหักเงินค่าจ้างก็มี ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้พนักงานมีสุขภาพจิตที่ย่ำแย่ลงเกิดความเครียด คิดถึงแต่ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นตลอดเวลา เมื่อกลับมาที่บ้านก็หงุดหงิดทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ยิ่งถ้าทำงานล่วงเวลามากขึ้นเวลาในการทำกิจกรรมต่างกับครอบครัวก็ลดน้อยลง การพุดจาหรือปรึกษาปัญหาต่างๆ กับครอบครัวก็ไม่สามารถที่จะดำเนินได้ดีเท่าที่ควร สุดท้ายจะก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวตามมาได้ ในด้านการพัฒนาตนเองพนักงานเหล่านี้ต้องสูญเสียเวลาแทนที่จะมีเวลาเพื่อพัฒนาตนเองเพื่อนำไปประกอบอาชีพสำหรับทางเลือกอื่นๆ อีกด้วย นอกจากผลกระทบจากการทำงานที่มากขึ้นแล้วยังมีผลกระทบจากการมีภาระหนี้สิน โดยการกู้ยืมเงินทั้งในระบบและนอกระบบอีกทั้งการใช้บัตรเครดิตหรือบัตรกดเงินสดจากผลการศึกษาพบว่า มีผู้ที่มีภาระหนี้สินถึง 187 คน การกู้ยืมจากสถาบันการเงินนั้นจะมีกฎหมายรับรองสำหรับอัตราดอกเบี้ยไม่ให้สูงเกินกำลังที่บุคคลคนหนึ่งจะสามารถชำระได้ แต่อีกกรณีหนึ่งถ้ากู้ยืมเงินนอกระบบจะไม่มีกฎหมายคุ้มครองสำหรับดอกเบี้ยนั้นผู้ที่เป็นเจ้าหนี้จะตกลงกับลูกหนี้ว่าต้องชำระเงินพร้อมดอกเบี้ยที่สูงมากบางรายสูงถึงร้อยละ 20 ต่อเดือน การกู้ยืมในลักษณะนี้จะทำให้ผู้กู้ไม่สามารถชำระได้และเกิดดอกเบี้ยทบต้นทบดอกไปเรื่อยๆ จากปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้ที่เป็นลูกหนี้อย่างมาก ไม่ว่าจะต้องคิดตลอดเวลาว่าตนเองจะหาเงินมาจากที่ใดเพื่อมาชำระหนี้ให้ตรงตามวันที่กำหนด ถ้าไม่ตรงตามที่กำหนดการทวงหนี้ของนอกระบบ ก่อนข้างที่จะรุนแรง ทำให้ผู้ที่ถูกทวงเกิดภาวะความเครียด บางรายรุนแรงถึงขั้นที่คิดขึ้นคิดฆ่าตัวตายในที่สุดก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมที่ใหญ่หลวงจนยากที่จะแก้ไขได้

5.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษานั้น ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย รวมไปถึงเศรษฐกิจทั่วโลกกำลังดิ่งตัวลง ก่อให้เกิดความต้องการในสินค้านำลดลงอย่างมากโดยเฉพาะสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่งผลกับบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน

ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นบริษัทที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ลดกำลังการผลิตลงเป็นจำนวนมาก บางบริษัทลดลงถึงครึ่งหนึ่ง หรือบางบริษัทก็ไม่สามารถที่จะต้านกระแสเศรษฐกิจที่เลวร้ายถึงขนาดต้องปิดบริษัทก็มีเช่นกัน

ส่งผลให้พนักงานที่ทำงานในฝ่ายผลิต จากเดิมมีรายได้เฉลี่ยจากการทำงานล่วงเวลา ก่อนข้างที่จะสูง แต่หลังจากเศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะถดถอยทำให้ ทางบริษัทต้องลดกำลังการผลิต และลดชั่วโมงในการทำงานล่วงเวลา หรือบางบริษัทงดการทำงานล่วงเวลา ส่งผลกระทบให้รายรับของพนักงานลดลงไปอย่างมากเมื่อเทียบกับรายรับที่ได้จากช่วงก่อนที่ภาวะเศรษฐกิจถดถอย นั้นย่อมหมายความว่าเมื่อรายได้ลดลงจากเดิม แต่ค่าใช้จ่ายบางประเภทคงที่ ไม่ได้ลดลงตามรายได้ เช่น ค่าอาหาร ค่าเช่าที่อยู่อาศัย หรือค่าผ่อนชำระยานพาหนะต่างๆ ดังนั้นรายรับย่อมไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย บางคนเมื่อก่อนไม่เคยเป็นหนี้ แต่ตอนนี้มีแนวโน้มว่าจะเป็นหนี้เพิ่มมากขึ้น แม้ว่าตนเองจะพยายามหาอาชีพเสริมอื่นๆแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถที่จะหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายได้

2) ปัจจุบันนี้การที่จะถือครองบัตรเครดิตสำหรับบางสถาบันการเงินนั้น ฐานเงินเดือนที่สามารถทำบัตรเครดิตได้นั้นลดลงมาก ดังนั้นพนักงานบางคนก็เลือกที่จะทำ แต่นั่นทำให้เกิดการเป็นหนี้โดยไม่จำเป็น เมื่อบุคคลคนหนึ่งถือบัตรเครดิตนั้นจะนำไปซื้อสินค้าแม้ว่าตนเองยังไม่จำเป็นต้องใช้งานก็ตาม ทำให้เกิดภาระหนี้ที่ต้องผ่อนชำระเป็นรายเดือน แต่ปัจจุบันรายได้ของตนเองลดลงมาก จากการสำรวจทำให้ตนเองมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ตามกำหนดแล้ว เกิดการเป็นหนี้กับสถาบันการเงินจนในที่สุดตนเองไม่สามารถที่จะไปทำธุรกรรมทางการเงินได้

จากการศึกษาดังกล่าวย่อมทำให้เห็นแล้วว่า สภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ลงก่อให้เกิดสภาวะการเงินของแต่ละบุคคลย่ำแย่ลงไปด้วย ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายหลักของแต่ละบุคคลนั้นก็ล้วนแล้วแต่เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นการแก้ปัญหาควรจะแก้จากการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงเพื่อให้รายรับของคุณนั้นเพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

3) จากเศรษฐกิจดังกล่าว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพจิตใจและสภาพร่างกายของพนักงานอย่างมาก การมีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบนั้นย่อมส่งผลให้ตนเองต้องดิ้นรนทุกวิถีทางในการหาเงิน ไม่ว่าจะต้องทำงานล่วงเวลาหรือทำอาชีพเสริมอื่นๆ จนตนเองไม่มีเวลาที่จะพักผ่อน สุขภาพย่ำแย่ อาจก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพถึงปัญหาครอบครัวที่จะตามมาอีกด้วย